

زکری

www.ketab.ir

درآداب اخلاق و سنت‌های اسلامی

نویسنده: علامه محمدباقر مجلسی
تحقیق و استخراج احادیث: علیرضا زکی زاده رنالی

سرشناسه: مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ ق.
عنوان و نام پدیدآور: حلیه المتقین در آداب اخلاق و سنت‌های اسلامی / محمدباقر مجلسی
ویرایش، تحقیق و استخراج احادیث علیرضا زکی‌زاده رنانی.
مشخصات نشر: قم: آستان مقدس قم انتشارات زائر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۶۴۸ ص.
فروست: زائر، انتشارات آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه: ۴۸۵.
شابک: ۴۰۰۰-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸-۲۵۰۰۰ ربال
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: اخلاق شیعی؛ موضوع: احادیث اخلاقی؛ موضوع: رستاخیز
موضوع: شیعه -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها؛ موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۱ ق.
شناسه افزوده: زکی‌زاده رنانی، علیرضا ۱۳۵۹ -
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ر ۴۸۵ / ۶۵ / ۲۳۷۷ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۶۱
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۲۷۸۹

آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه

۴۸۵

حلیه المتقین در آداب اخلاق و سنت‌های اسلامی

■ مؤلف: علامه محمدباقر مجلسی

■ تحقیق و استخراج: علیرضا زکی‌زاده رنانی

■ انتشارات: زائر

■ چاپخانه: زائر آستان مقدس

■ طرح جلد: محمود هدائی

■ نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۳

■ شمارگان: ۲۰۰۰

■ قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

■ شابک: ۴۰۰۰-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸

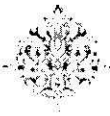
■ مراکز پخش:

دفتر مرکزی: قم/میدان شهداء/ انتشارات زائر

نمایشگاه دائمی کتاب: حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (س) صحن صاحب الزمان (عج)

تلفن: ۳۷۷۴۵۵۱-۲ فاکس: ۳۲۹۳۱۹۴۲

* حق چاپ محفوظ است *

فهرست مطالب

۱۳.....	پیشگفتار
۱۳.....	برخی اصطلاحات کتاب
۱۵.....	مقدمه مؤلف

باب اول: لباس و پوشش

[در بیان آداب جامه، و کفش پوشیدن]

۱۷.....	فصل اول: در فضیلت تجمل و زینت کردن
۲۱.....	فصل دوم: در بیان جامه‌هائی که حرام است پوشیدن آنها
۲۲.....	فصل سوم: در پوشیدن پنبه و کتان و پشم
۲۳.....	فصل چهارم: در بیان رنگ‌هائی که در جامه سنت یا مکروه است
۲۶.....	فصل پنجم: در بعضی از آداب جامه پوشیدن
۲۷.....	فصل ششم: در پوشیدن لباسی که مخصوص زنان یا کافران باشد
۲۸.....	فصل هفتم: در بیان عمامه بستن
۳۰.....	فصل هشتم: در بیان آداب زیرجامه پوشیدن
۳۱.....	فصل نهم: در آداب جامه نو بردن و پوشیدن
۳۳.....	فصل دهم: در سایر آداب جامه پوشیدن و کندن
۳۵.....	فصل یازدهم: در رنگ نعلین و موزه و کفش و چگونگی آنها
۳۷.....	فصل دوازدهم: در آداب پوشیدن نعل و موزه و کفش

باب دوم: زینت و آراستگی

[در آداب حَلّی و زیور پوشیدن مردان و زنان، و سرمه کشیدن،
و در آینه نظر کردن، و خضاب کردن]

فصل اوّل: در فضیلت انگشتر به دست کردن و آداب آن	۴۰
فصل دوّم: در بیان آنچه انگشتر از آن سازند	۴۲
فصل سوّم: در فضیلت عقیق	۴۳
فصل چهارم: در فضیلت یاقوت و زبرجد و زمرد	۴۷
فصل پنجم: در فضیلت فیروزه و جزع [عقیق] یمانی	۴۸
فصل ششم: در فضیلت دُر نجف و بلور و حدید صینی و سایر نگین‌ها	۴۹
فصل هفتم: در بیان آنچه سزاوار است که در نگین نقش کنند	۵۱
فصل هشتم: در زیور طلا و نقره پوشیدن و به زنان و اطفال پوشانیدن	۵۷
فصل نهم: در آداب سرمه کشیدن	۵۹
فصل دهم: در آداب نظر به آینه کردن	۶۱
فصل یازدهم: در فضیلت خضاب کردن مردان و زنان	۶۲
فصل دوازدهم: در کیفیت خضاب و احکام آن	۶۶

باب سوّم: آداب خوردن و آشامیدن

[در آداب خوردن و آشامیدن]

فصل اوّل: در بیان ظرف‌هائی که در خوردن و آشامیدن و سایر استعمالات می‌توان استعمال نمود، و آنچه نهی از آن وارد شده است	۶۸
فصل دوم: در تجویز خوردن طعام‌های لذیذ و مذمت حرص و افراط در آن	۷۰
فصل سوّم: در بیان بعضی از آداب و اوقات طعام خوردن	۷۵
فصل چهارم: در سایر آداب طعام خوردن	۸۰
فصل پنجم: در بیان دعای وقت طعام خوردن	۸۹
فصل ششم: در آداب بعد از طعام	۹۳
فصل هفتم: در فضیلت نان و سویق و گوشت و روغن و سایر آنچه از حیوان حاصل می‌شود و سرکه و شیرینی‌ها	۹۶
فصل هشتم: در فوائد سبزی‌ها و میوه‌ها و سایر مأكولات	۱۱۱
فصل نهم: در فضیلت ضیافت مؤمنان و آداب آن	۱۲۷
فصل دهم: در فضیلت خلل و آداب آن	۱۳۲

فصل یازدهم: در فضیلت آب و انواع آن	۱۳۴
فصل دوازدهم: در آداب آب خوردن	۱۳۸

باب چهارم: ازدواج و تربیت فرزند

[در بیان فضیلت تزویج، و آداب مجامعت و معاشرت زنان، و کیفیت تربیت فرزندان، و معاشرت ایشان]

فصل اول: در فضیلت تزویج کردن و نهی از رهبانیت	۱۴۳
فصل دوم: در اصناف زنان و صفات پسندیده و ناپسندیده ایشان	۱۴۶
فصل سوم: در آداب نکاح و اراده آن	۱۵۰
فصل چهارم: در بیان آداب زفاف و مجامعت	۱۵۲
فصل پنجم: در آداب نماز و دعا در شب زفاف، و در وقت مقاربت زنان	۱۶۲
فصل ششم: در بیان حق زن و شوهر بر یکدیگر، و احکام ایشان	۱۶۴
فصل هفتم: در بیان دماهی طلب فرزند و فضیلت آن	۱۷۰
فصل هشتم: در احکام ایام حمل، آداب روز ولادت، و نام نهادن طفل	۱۷۶
فصل نهم: در عقیقه کردن و سر تراشیدن، و آداب هر یک	۱۸۴
فصل دهم: در ختنه کردن پسران و دختران، و سر تراشیدن، و آداب هر یک	۱۸۸
فصل یازدهم: در آداب شیر دادن، و تربیت کردن فرزندان، و رعایت ایشان	۱۹۱
فصل دوازدهم: در بیان حق پدر و مادر بر فرزند، و وجوب رعایت حرم ایشان	۲۰۰

باب پنجم: آرایش و پیرایش

[در بیان آداب مسواک کردن، و شانه کردن، و ناخن و شارب گرفتن، و سر تراشیدن و امثال آن]

فصل اول: در بیان فضیلت مسواک کردن	۲۰۶
فصل دوم: در فضیلت سر تراشیدن و آداب آن	۲۰۹
فصل سوم: در آداب موی سر نگاهداشتن	۲۱۰
فصل چهارم: در فضیلت شارب گرفتن	۲۱۲
فصل پنجم: در آداب ریش بلند کردن	۲۱۴
فصل ششم: در بیان فضیلت موی سفید و حکم کندن آن	۲۱۵
فصل هفتم: در کندن موی بینی، و بازی کردن با ریش	۲۱۷
فصل هشتم: در فضیلت ناخن گرفتن	۲۱۸
فصل نهم: در بیان آداب و اوقات ناخن گرفتن	۲۱۸
فصل دهم: در دفن کردن مو و ناخن، و سایر چیزها که دفن باید کرد	۲۲۲

- فصل یازدهم: در فضیلت شانه کردن موی سر و ریش ۲۲۲
- فصل دوازدهم: در آداب و اوقات شانه کردن و انواع شانه‌ها ۲۲۳

باب ششم: استفاده از عطرها

[در آداب بوی خوش کردن، و گل بوئیدن، و روغن مالیدن]

- فصل اول: در بیان سبب پیدا شدن بوهای خوش در زمین ۲۲۷
- فصل دوم: در فضیلت بوی خوش و آداب آن ۲۲۸
- فصل سوم: در کراهت رد کردن بوی خوش ۲۳۰
- فصل چهارم: در فضیلت مشک و عنبر و زعفران ۲۳۱
- فصل پنجم: در فضیلت غالیه ۲۳۳
- فصل ششم: در فضیلت و آداب روغن بر بدن مالیدن ۲۳۴
- فصل هفتم: در فوائد روغن بنفشه ۲۳۵
- فصل هشتم: در فوائد روغن یاس و روغن زنبق ۲۳۶
- فصل نهم: در فوائد سایر روغن‌ها ۲۳۸
- فصل دهم: در فضیلت بُخور و انواع و آداب آن ۲۳۸
- فصل یازدهم: در بیان فضیلت گلاب و گل سرخ، و انواع گل‌ها ۲۴۰
- فصل دوازدهم: در آداب گل بوئیدن ۲۴۲

باب هفتم: نظافت و بهداشت

[در آداب حمام رفتن، و سرو بدن شستن، و دارو کشیدن، و آداب بدنی از غسل‌ها]

- فصل اول: در فضیلت حمام ۲۴۴
- فصل دوم: در آداب داخل شدن و بیرون آمدن و دعائی که باید خواند ۲۴۵
- فصل سوم: در بیان آنچه در حمام نباید کرد و آنچه تجویز شده است ۲۴۸
- فصل چهارم: در فضیلت شستن سر و بدن، و دفع بوهای بد از خود کردن ۲۵۰
- فصل پنجم: در فضیلت شستن سر با سدر و خطمی ۲۵۲
- فصل ششم: در فضیلت دارو کشیدن ۲۵۳
- فصل هفتم: در ازاله کردن موی زیر بغل ۲۵۴
- فصل هشتم: در غایت زمانی که نوره را تأخیر توان کرد ۲۵۵
- فصل نهم: در دعا‌های وقت نوره کشیدن ۲۵۶
- فصل دهم: در اوقات نوره کشیدن و سایر آداب آن ۲۵۷

فصل یازدهم: در فضیلت حنا مالیدن بعد از نوره	۲۵۹
فصل دوازدهم: در آداب غسل جمعه و سایر اغسال	۲۶۰

باب هشتم: خواب و تعبیر خواب

[در آداب خواب رفتن و بیدار شدن، و بیت الخلا رفتن]

فصل اول: در بیان اوقات خواب	۲۶۵
فصل دوم: در وضو ساختن پیش از خواب	۲۶۷
فصل سوم: در مکان خوابیدن و آداب پیش از خوابیدن	۲۶۸
فصل چهارم: در سایر آداب خوابیدن	۲۷۰
فصل پنجم: در آداب و ادعیه که پیش از خواب باید خوانده شود	۲۷۱
فصل ششم: در دفع ترسیدن در خواب و خواب پریشان دیدن و محتلم شدن	۲۷۶
فصل هفتم: در دعای برای دفع بیداری و برای بیدار شدن در آخر شب	۲۷۹
فصل هشتم: در بیان نماز و دعا برای خواب‌های نیک دیدن، و آداب بیدار شدن	۲۸۰
فصل نهم: در سبب خواب راست و دروغ و تعبیر خواب	۲۸۲
فصل دهم: در آداب بیداری و مذمت خواب بسیار	۲۹۲
فصل یازدهم: در آداب بیت الخلا	۲۹۵
فصل دوازدهم: در بیان احوال و اوضاع و مکان‌هایی که نمی‌باید آن‌ها وارد شده است	۲۹۸

باب نهم: دارو و درمان اسلامی

[در آداب حجامت کردن، و تنقیه، و بعضی از ادویه و معالجه بعضی از امراض،

و ذکر بعضی از ادعیه و احراق]

فصل اول: در ثواب بیماری و صبر کردن بر آن، و بیان شدت ابتلای مؤمنان	۳۰۱
فصل دوم: در فضیلت و آداب حجامت	۳۰۶
فصل سوم: در بیان انواع تداوی که از ائمه علیهم‌السلام وارد شده است، و بیان جواز رجوع به اطباء	۳۱۴
فصل چهارم: در معالجه انواع تب	۳۲۱
فصل پنجم: در ادعیه جامعه و ادویه مرکبه نافع	۳۲۹
فصل ششم: در معالجه درد سر و شقیقه و ژکام و صرع و اختلال دماغ و تصرف جن	۳۳۷
فصل هفتم: در معالجه سایر امراض و درد سر و گلو	۳۴۱
فصل هشتم: در معالجه خنازیر و قروح و جروح و ثالول و بشور و خوره و پیسی و بهق و امثال این‌ها	۳۵۰
فصل نهم: در معالجه امراض اندرونی و قولنج و باده‌ها و آزار معده و سرفه	۳۵۵

فصل دهم: در معالجه اوجاع مفاصل و فالج و بواسیر و امراض مثانه و سایر امراض	۳۶۳
فصل یازدهم: در بیان قلیلی از تعویذات برای دفع سحر و سموم گزندگان و سایر بلاها	۳۷۰
فصل دوازدهم: در فوائد تربت شریف حضرت امام حسین علیه السلام ، و خواص بعضی از ادویه مفرده	۳۷۹
اما خواص ادویه	۳۸۴

باب دهم: آداب معاشرت با مردم

[در آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان]

فصل اول: در بیان حقوق خویشان و غلامان و کنیزان	۳۸۹
فصل دوم: در حقوق همسایگان و یتیمان و عشیره و قبیله	۳۹۵
فصل سوم: در حقوق صداقت و اخوت	۴۰۰
فصل چهارم: در بیان حقوق مؤمنان بر یکدیگر و حسن معاشرت با خلق	۴۰۵
فصل پنجم: در فضیلت حاجت مؤمنان و سعی نمودن در کارهای ایشان و شاد گردانیدن ایشان ..	۴۰۹
فصل ششم: در دیدن مؤمنان و هدایت بیماران ایشان	۴۱۸
فصل هفتم: در اطعام مؤمنان و آداب دادن ایشان و جامه پوشانیدن و سایر اعانت‌های ایشان و یاری کردن مظلومان	۴۲۳
فصل هشتم: در حقوق فقیران و ضعیفان و مظلومان و پیران و اصحاب و آداب معاشرت ایشان ..	۴۲۶
فصل نهم: در رعایت حقوق مؤمنان در غیبت ایشان	۴۳۷
فصل دهم: در آداب معاشرت ظالمان و قلیلی از احوال ایشان	۴۴۴
فصل یازدهم: در آداب معاشرت با کافران و مخالفان	۴۵۴
فصل دوازدهم: در بیان حقوق مردگان بر زندگان	۴۵۷

باب یازدهم: آداب همنشینی و محبت

[در آداب مجالس از سلام و مصافحه و معانقه و بوسیدن، و آداب عطسه کردن، و آداب نشستن و برخاستن، و صحبت داشتن و امثال اینها]

فصل اول: در فضیلت سلام و آداب آن	۴۷۱
فصل دوم: در فضیلت مصافحه یعنی دست یکدیگر را گرفتن، و معانقه یعنی دست در گردن یکدیگر کردن و بوسیدن و آداب هر یک	۴۷۶
فصل سوم: در آداب نشستن در مجالس	۴۸۱
فصل چهارم: در آداب ملاقات صاحب خانه با کسی که به خانه او می‌آید	۴۸۴
فصل پنجم: در بیان مجالسی که در آنجا داخل شدن رواست، و جماعتی که همنشینی و مصاحبت ایشان سزاوار است	۴۸۶

فصل ششم: در آداب عطسه و آروغ و آب دهان انداختن	۴۹۲
فصل هفتم: در بیان مزاح کردن و خندیدن و سرگوشی کردن، و آداب صحبت داشتن و راز مجلس را پنهان داشتن	۴۹۷
فصل هشتم: در سایر آداب مجالست و حقوق اصحاب مجالس بر یکدیگر	۵۰۰
فصل نهم: در فضیلت ذکر خدا در مجالس کردن	۵۰۴
فصل دهم: در فضیلت ذکر حضرت رسول خدا ﷺ و ائمه علیهم السلام در مجالس، و مباحثه علوم ایشان نمودن، و احادیث فضایل ایشان را یاد کردن	۵۰۶
فصل یازدهم: در مشورت کردن با برادران و آداب آن	۵۰۹
فصل دوازدهم: در آداب نامه نوشتن	۵۱۲

باب دوازدهم: خانه و خانه‌داری

[در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن]

فصل اول: در گشادگی خانه	۵۱۴
فصل دوم: در مذمت تکلف بسیار در خانه کردن و بسیار بلند ساختن	۵۱۵
فصل سوم: در نقاشی کردن و تصویر کشیدن و صورت صاحب روحی را ساختن که سایه داشته باشد	۵۱۸
فصل چهارم: در آداب فرش خانه	۵۲۰
فصل پنجم: در آداب عبادت کردن در خانه	۵۲۲
فصل ششم: در نگاه داشتن حیوانات در خانه خصوصاً کبوتر و خروس	۵۲۳
فصل هفتم: در نگاه داشتن گوسفند و بز در خانه	۵۲۷
فصل هشتم: در بیان احوال سایر طیور، و ذکر بعضی از حیوانات که کشتن ایشان روا است یا روانیست	۵۲۸
فصل نهم: در منع از نگاه داشتن سگ در خانه	۵۳۵
فصل دهم: در آداب چراغ افروختن و خانه خریدن	۵۳۷
فصل یازدهم: در بیان سایر آداب خانه	۵۳۹
فصل دوازدهم: در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن	۵۴۲

باب سیزدهم: پیاده‌روی و سوارکاری

[در آداب پیاده رفتن و سوار شدن، و بازار رفتن و تجارت، و زراعت نمودن، و چهارپایان نگاه داشتن]

فصل اول: در سوار شدن اسب و استر و الاغ و انواع هر یک	۵۴۷
فصل دوم: در آداب نگاه داشتن و رعایت حقوق چهارپایان	۵۵۰

فصل سوّم: در آداب زین و لجام	۵۵۴
فصل چهارم: در ادعیه و آداب سواری	۵۵۶
فصل پنجم: در آداب پیاده رفتن	۵۵۹
فصل ششم: در نگاه داشتن شتر و گاو و گوسفند	۵۶۱
فصل هفتم: در آداب خریدن و نگاه داشتن حیوانات	۵۶۴
فصل هشتم: در بیان مجمل احوال و اقسام حیوانات	۵۶۶
فصل نهم: در فضیلت تجارت کردن و طلب حلال نمودن	۵۷۱
فصل دهم: در بیان آداب تجارت	۵۷۵
فصل یازدهم: در فضیلت زراعت کردن و درخت کشتن	۵۸۳
فصل دوازدهم: در آداب زراعت کردن و درخت کشتن	۵۸۶

باب چهاردهم: مسافرت

[در آداب سفر]

فصل اوّل: در بیان سفرهای نیک، بد، و ایّام و ساعات نیک و بد از برای سفر	۵۸۹
فصل دوّم: در دفع نُحُوسَت‌های سفر به قصد دعا	۵۹۱
فصل سوّم: در آداب غسل و نماز و دعا در وقت بیرون رفتن	۵۹۴
فصل چهارم: در سایر آداب بیرون رفتن و بیان چیزی چند که باید با خود بردن	۵۹۷
فصل پنجم: در آداب توشه برداشتن در سفر و آداب صرف کردن آن	۶۰۱
فصل ششم: در رفیق با خود بردن در سفر و آداب معاشرت ایشان	۶۰۳
فصل هفتم: در بیان سایر آداب سفر	۶۰۶
فصل هشتم: در آداب راه رفتن و فرود آمدن	۶۰۸
فصل نهم: در بیان دعا‌هایی که در راه و منازل باید خواند	۶۱۱
فصل دهم: در آداب سفر دریا و گذشتن از پُل	۶۱۶
فصل یازدهم: در آداب مشایعت و استقبال مسافر و آداب برگشتن او	۶۱۸
فصل دوازدهم: در آداب اسب تاختن و تیر انداختن	۶۲۰

خاتمه

در بیان بعضی از آداب متفرّقه و فواید نافع	۶۲۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد و سپاس بیکران الهی که باری دیگر عنایت فرمود تا پیرامون نصرت دین او، پژوهشی دیگر به میان یابد. آنهم کتاب گرانسنگ «حلیة المتّقین»، که از بهترین و معتبرترین کتاب‌های علامه مجلسی رحمته الله است. این کتاب، گلچین معتبرترین مباحث روایی علامه مجلسی رحمته الله در کتاب «بحار الأنوار» است، که با عنایت به روایات معتبر ائمه معصومین علیهم السلام، به اختصار پاره‌ای از مسائل اخلاقی مهم اسلام را بیان نموده است. نوشتار حاضر برای نخستین مرتبه است که بدین صورت مورد تحقیق و پژوهش قرار گرفته و تمامی روایات آن، با اعراب‌گذاری کامل و با ذکر مصدر اصلی آن، استخراج گردیده است.

در این تحقیق، جهت حفظ امانت، تغییری در جملات و نیز واژگان صورت نگرفته، به جز مواردی اندک که جهت تفهیم بیشتر، در آن جمله جابجایی صورت گرفته است. در خاتمه ذکر این نکته ضروری است که: چون این کتاب به سبک روایی نگاشته شده است، شایسته است که خواننده محترم با برخی از اصطلاحات آن، آشنا داشته باشد.

برخی اصطلاحات کتاب

۱. حدیث صحیح: در اصطلاح به حدیثی گفته می‌شود که سلسله سند تمام راویان تا به معصوم علیه السلام از اتصال برقرار بوده، همگی امامی و عادل و مورد اعتماد و ثقة باشند.

۲. حدیث حَسَن: در اصطلاح، حدیثی است که واجد تمام شرایط حدیث صحیح است به جز اینکه در میان سلسله راویان، يك یا چند راوی در منابع علم رجال، تصریحی به عدالت آن‌ها نشده است و تنها مدح و ستایشی از آن‌ها وجود دارد.
۳. حدیث موثق: در اصطلاح، حدیثی است که همانند حدیث حسن، واجد تمام شرایط حدیث صحیح است به جز اینکه در میان سلسله راویان، يك یا چند راوی در آن، غیر امامی باشند.

و آخر دعوانا أن الحمد لله ربّ العالمین
علیرضا زکی زاده رنانی، قم مقدسه